

05

A

325

I. N. J.
DISSERTATIO PHILOLOGICA
DE
JUDÆORUM
TALMUDE,

QVAM,
AUSPICE JOVA,
In Inclyta Leucoréa,
PRÆSIDE
M. AUGUSTO PFEIFFERO,

Lavvenburgo-Saxone,

*Placide συμφιλολογούντων συζητήσει
sistit*

ECCARDUS STOCHFLET,

Christianiâ-Norvvegus.

*In Auditorio Minori ad diem XXX. Sept.
horis pomeridianis.*

VVITTEBERGÆ,
Ex Officinâ Typogr. Johann. Haken,
ANNO M DC LXIII.

H. Prof. Sen

VIRIS

REVERENDISSIMO, MAGNIFICO, NOBILISSIMO, PL.
REVERENDIS, EXCELLENTISSIMIS, CONSULTISSI-
MIS, CLARISSIMIS, PRÆSTANTISSIMIS,

DN. HENNINGIO STOCHFLET,

Dioeceseos Christianiensis & Hammeranæ Episcopo
gravissimo,

DN. JOH. ECCARDI STOCHFLET,

Reip. Patriæ Coss. dignissimo,

DN. M. CHRISTIANO NICOLAI,

SS. Theol. in Gymn. Patrio Lectori celeberrimo,

DN. M. TRUGILLO NICOLAI, Præ-

posito Christianiensi gravissimo,

DN. PETRO GEORGII, Reip. Patriæ

Senatori meritissimo,

DN. CHRISTIANO STOCHFLET,

LL. Studioso florentissimo,

DN. CHRISTOPHORO STOCHFLET, SS.

Theol. Stud. indefesso,

*Patronis, Promotoribus, Avunculis, Patruelibus,
& Evergetis aterna observantia
devenerandis*

SALUTEM ET FELICITATEM
PERENNANTEM.

05 A 325

I. N. D. N. J. C.

הקדמה ;

Quod olim apud *Athenaum* dixit *Callimachus* : *Magnus liber, magnum malum*, id, ut aliàs cum grano salis accipiendum, de *Talmude Judaico* non injuriã usurpari posset, cum & vastã mole molestum & multis nugis refertum opus sit. Illud nos hãc vice aggredimur non à variis, quibus scatet, quis quilibet repurgaturi, citius quippe redivivus *Hercules* aliud *Augiæ* stabulum expurgaret; neque refutaturi, tum quod sic vasta volumina conscribenda forent, tum quod hoc nostrarum nec sit partium nec virium, qui nostro nos metiri modulo & intra præscriptos continere cancellos novimus; multò minus commendaturi, cum id nostri nec sit otii nec genii; sed breviter delineaturi: quod dum molimur gratiosam *Jehovæ* nostri *ἡμετέρας* devotis exoptamus suspiriis!

THESIS I.

Ordinur à NOMINE Talmudis & notamus ejus 1. *Ety-mologiam*. תלמוד à תלם deducitur & vi vocis doctrinam vel per metonymiam librum doctrinalem denotat. 2. *Homonymiam*. Vox n. Talmudis vel sumitur *ἡμετέρας* pro qualibet doctrinã, ut in *Sanbedr f. 106. c. 2. Non mortuus est Doëg, donec oblitus est תלמודו* doctrina sua: vel *ἡμετέρας* & apud *Judæos* καὶ ἐξοχὴν pro doctrina Judaica peculiari opere comprehensa, quæ acceptio est hujus loci: vel *μεγατέρας* pro *Gemara* altera Talmudis parte, ut in *Avoda sara. c. 1. Semper dividat homo annos suos in tres partes, unam tribuat במקרא Scriptura, alteram במשנה Mishna & tertiam לתלמוד Talmudi* i. e. *Gemara*. 3. *Synonymiam*. Dicitur n. Talmud quoq; ששה סדרים sex ordines, quia in sex partes distribuitur, ἡμετέρας. Vid. *Targum Cantic. 1. 2.* item תורה לך Lex scripta & sic legi scripta שבעל פה Lex oralis & sic legi scripta con-tradistingvitur.

TH. 2. Vidimus Nomen. Succedit DEFINITIO, quam sup-peditat *Buxtorfius Bibl. Rabb. p. 220.* & breviorẽ *Dilherrus E-lect.*

leſt. l. i. c. 24. Nos ſequentem ſubjicimus Talmudis deſcriptio-
nem: Talmud eſt liber doctrinalis Judæorum complectens omnem
eorum humanam & divinam ſcientiam, ex multorum ſententiis &
quibusdam Rabbiniſ congeſtus, ut eſſet Judæis norma religionis &
morum. Singula verò ex ſequentibus patebunt.

TH. 3. Definitioni DIVISIONEM quoque Talmudis hic
nobis ſubjungere viſum eſt. Duplex itaque primò eſt Talmud
בבלי BABYLONICUM & ירושלמי HIEROSOLYMITANUM.
Hoc à R. Jochanan, qui per 80. annos Academia Hierofolymi-
tanae Rector fuit, pro Judæis in terra Iſraelitica degentibus cõ-
ſarcinatum & anno æ. J. 3990. (qui eſt annus C. 230.) abſolutum
eſt, ceu ex R. Abrahâmi ben Dior ספר קבלה & Davidis Gans
צמח דור f. 44. videre eſt. Autor ille משניות five Aphorismos
doctrinales legis oralis à R. Judâ jam ante collectos adauxit &
laborem ſuum Talmudis Hieroſol. nomine inſignivit (nonnul-
li etiam תלמודא דבני מערבא Talmud occidentalium dixe-
runt) Hoc tñ. Talmud ad hæc uſq; tempora reſpectu Babylo-
nici minoris fuit uſus & pretii, & hodieque paucorum manibus
teritur, tùm quod in quorundam tantum Judæorum gratiam
cõſcriptũ ſit, tùm quod non omnes conſtitutiones & deciſiones
perfectè contineat, tùm quod ſtylus ſit obſcuriſſimus & ſenſus
intricatiſſimus, ita ut non abs re huic R. Jochanan quis occi-
nat: *Si non viſ intelligi, debes negligi.* Editum eſt in Italia & Po-
loniâ, unoque ferè conſtat volumine: Manuſcriptum exemplar
Scaligeri, quod Academia Leydenſi legavit, duobus magnis
voluminibus conſtare refert Buxtorſius *Bibl. Rabb. p. 425.* Gaudet
maxima ap. Judæos ἀξιολογία: cum tamen à ſuis non adeò cu-
retur hic foetus, nec nobis obſtricantibus multùm inno-
ſcet, ſed in poſterum de Babylonico cumprimis agemus.

TH. 4. BABYLONICUM Talmud alterum illud digni-
tate ſua ferè oppreſſit. Dicitur ita, quod pro Judæis in Baby-
lonia aliisque peregrinis locis commorantibus conſcriptum ſit.
Et hoc per *Miſchnam & Gemaram* five Textum & Explicationẽ
diſpoſitum eſt, ut ſemper præmittatur Miſchna tanquam ex-
preſſus juris textus & ſtatim ſubjiciatur Gemara illum textum
fuſiùs diducens, variasque ſententias & abſolutam deciſionem
continens.

TH. 5

TH. 5. MISCHNA מִשְׁנָה s. מִתְנֵיחָה δὲ τέρωσις i. e. *Legis repetitio vel lex secundaria*, ex Judæorum persuasione continet legem oralem Moyfi primò in monte Sinai traditam, deinde à Sapien- tibus in certas theses vel Aphorismos relata & à R. Jehuda collectam inque certam formam redactam. Et hæc communi omnium Judæorum calculo approbatur & recipitur.

TH. 6. GEMARA, גְּמָרָה Coccejo τελείωσις, Buxtorfio *Supplementum*, Gersoni ein vollkommenes Werk vel eine Erörterung Rabbinorum Disputationes & Mischnæ uberiorem explicationem complectitur. Mischna n. se instar textus explicandi habet & exponitur vel per BARAJTHA i. e. Exoticam traditionem sive extra scholam Hierosolytanam decisam sententiam; vel per TOSIPHTA sive appendicem, si Mischna sit concisior. Expositio verò illa habetur in Gemara, quæ aliquo modo *Postilla* dici posset, & continet Magistrorum abstrusissimas sententias & Seraphicas explicationes. Vid. *Halichot Olam*, liber facilem ad Talmudis cognitionem præbens χειρὸν ἀγωγίαν, quem sub titulo *Clavis Talmudica* evulgavit L. Empereur, p. 17. 18. 223. Gerson in *Chelec* vel *Talmudisch. Jüden-schaz Pref.* Buxtorf. *Lex. Talm.* p. 2611.

TH. 7. TOSEPHOT s. Hypomnemata s. Additamenta quædam sequioribus temporibus adjecta sunt Gemaræ ob quarundam dissensiones, licet Talmud A. C. 500. ceu omnibus numeris perfectum opus proclamatum sit. In illis Tosephot quædam Rabbinorum decreta ad Gemaræ illustrationem facientia continentur. Sed & in has Additiones progressu temporis פְּסָקֵי הַתּוֹסֵפִית s. *Decisiones additionum* adornatae fuerunt breviculis thesibus & nudis propositionibus comprehensæ. Vid. *Auth. cit.* Buxtorf. *Lex. Talm.* p. 64.

Th. 8. Integrum porrò Talmud hocce in sex sequentes dispescitur Tomos sive potius Classes, א. סְדֵרֵי אֵילָנִים *ordo seminum*, agit de variis seminibus, homogeneis & heterogeneis, frugibus, arboribus, fructibus, herbis. ב. סְדֵרֵי מְעֻבְדִּים *ordo festorum*, agit de Sabbatho aliisque solennitatibus. ג. סְדֵרֵי נְשִׁים *ordo mulierum*, de conjugio, repudio, officiis, affectibus &

morbis mulierum &c. 4. כְּזִיקֵי ordo damnorum, de damnis à
bestiis vel hominibus illatis, juramentis, pœnis capitalibus &
non capitalibus. 5. קְדֻשֵׁי ordo Sacrificiorum, de sacrificiis,
rebus Sacris, Templo Hierosolym. &c. 6. טְהוּרוֹת ordo purifi-
cationum, de purificatione vasorum, pollutione lepræ, cadave-
ris, gonorrhœæ, hæmorrhœæ, lotionem manuum, &c.

TH. 9. Partes porrò in LIBROS sive TRACTATUS
מַסְכְּבוֹת dispeſcuntur, quorum summa LXIII. & si addantur,
quatuor, qui sequioribus temporibus accesserunt, LXVII. Ho-
rum recensio cum adornârit Petrus Galatinus *de Arc. Ca-*
rb. Ver. l. 1. c. 5. & accuratiorem Buxtorfius *in Bibl. Rabb.* nolumus
nos hic Iliada scribere post Homerum vel falcem nostram in a-
lienam messè mittere. Libri tn. ulterius in פְּרָקִים sive CAPI-
TA dividuntur, quorum summa calculum subducente Buxtor-
fio DXXIV. (in supputatione v. eorundem nimium cœcutiit
Galatinus) Unum quodque caput ex primis plerumque vocibus
appellationem sortitur, uti ex catalogo Buxtorfii *l. c. p. 252.* vi-
dere est. Singula denique capita dividuntur in מִשְׁנֵוֹת MI-
SCHNAS s. certos aphorismos doctrinales. Sic E. G. Caput
Thalmudicum *Chelec*, quod Christ. Gerson sub titulo *Thalmu-*
discher Jüdenschas evulgavit, est undecimum ex libro *Sanhe-*
drim, qui quartus ex quarta parte *Nesikin*; & continet quatuor
Aphorismos doctrinales, qui ulterius in certas materias à Ju-
dæis dividuntur.

THES. 10. Proximum jam est ut ad ipsas Talmudis
causas pedem promoveamus; ubi ejus CAUSAM EFFI-
CIENTEM primò consideraturi sumus, eamque partim do-
קְאִימָוֹס sive יְהוֹדֵימָוֹס, qualis ex mente Judæorum fingitur,
partim יְהוֹדֵימָוֹס, qualis ex rei veritate est. Si Judæis quidem
credere velimus (ast certè hic non debemus) causa efficiens
principalis Talmudis est ipse DEUS O. M. Ministerialis Moy-
ses. Hunc ajunt in monte Sinai una cum lege שְׁבַת־
פָּא sive scripta etiam accepisse תּוֹרָה שְׁבַע־
פָּא *ἀγγελος* ore-
tenus in posteros propagandam. Nec n. putant necessarium
fuisse, ut Moses propter solâ legem scriptam per 40. dies no-
ctesque in monte commoraretur, cum unius horulæ spatio De-
usi-

us ipsi tabulas legis dare & eum deinde dimittere potuerit. Reliquo proinde temporis spatio Deus ipsi singulorum præceptorum causam, modum, fundamenta & verum sensum patefecit addito mandato, ut quemadmodum ipse ab ore ad os hæc ipsa accepisset, ita & oraliter propagaret. Proponunt hic etiam quæstionem subtilitatibus Scoti subtiliorem: Quomodo Moses potuerit diē à nocte discernere, cū gloria Domini semper circa ipsum fulgeret? Non opis est nostræ tantas componere lites. Felicius verò solvit quæsitum R. Bechai in c. 34. Deut. quam olim Alexander Magn9 nodum Gordium: *Quando, inquit, docebat eum Deus legem scriptam tunc agnoscebat diem advenisse, quando v. docebat legem oralem, noctem adesse sciebat. Quis melius respondisset, ac Bechai, qui solus est sapiens, reliqui volitant sicut umbræ!*

TH. 11. Ομοῖον ἔστιν ἡ ἱστορία τῆς Ἰουδαίας ἐν τῷ παρόντι negotio ἐστὶν *Pseud-Esdras* sive Autor l. 4. Esd. Syncretista Judæo-Christian9, qui ita c. XIV. v. 5. 6. *Et enarrans ei (Mosi) res multas admirabiles, ostendit ei temporum arcana & finem. Ac præcepit ei dicens: hæc palam facies verba & hæc abscondes.* Sed passim alibi etiam Scriptor ille rancidas Judæorum fabulas inculcat E. g. de Leviathā & Behemoth c. VI. 49-53. de Tribuum Israëliticarum transportatione ultra fluvium & futuro eorū reditu c. XIII. 26-35. unde vel hoc nomine liber iste sordescere incipiet ejus commendatoribus *Rosacrucianis & Chiliastris*, qui mira ex VI. & VII. præsertim *sapp.* eliciunt mysteria, qua de re plura addere ad nos nil attinet. Vid. hic D. Waltherus, ὁ μακαρίτης, in commendatissimā *Offic. Bibl. p. 1202. seq.* & Robertus Sheringham, Anglus, *Pref. versionis Cod. Joma.*

TH. 12. Ergò Judæi, ut ad institutum nostrum redeamus, existimant legem illam oralem hodie in Talmude contentam, Mosi primitus in monte Sinai patefactam, deinde ejus successoribus & posteris de manu quasi in manum traditam atq; παρά τῶν Ἰουδαίων propagatam, tandem verò, ne planè oblivioni traderetur & indies magis magisque desipientibus Judæis (quod ipsi non diffitentur) in nihilum redigeretur vel etiam soli memoria concrederetur, tam pretiosum κειμήλιον, à R. Juda, mon-

110

stro eruditionis & sanctitatis in scriptum aliquod relatam esse, uti hæc omnia graphicè depingit R. Moses Kozenfis *Pref. in*
לְמַעַן הַגְּדוֹלָהּ סֵפֶר מִצוֹת הַגְּדוֹלָהּ citante Buxtorfio *Synag. Jud. p. m. 45. f.*

THES. 13. Hunc Judæorum fastum nos conculcamento non alio fastu, quomodo *Diogenes Cynicus* referente *Laërtio l. 6.* conculcabat *ερώμα* Platonis, sed generoso contemptu. Progredimur verò ad ea enarranda, quæ de Talmudis authoribus veris comperta habemus. Primò autem de Talmudis confarcinatoribus dicemus. Alium authorem agnoscit *Mischna* de qua *th. 5.* alium Talmud Hierosolymitanum de quo *th. 3.* alios Talmudis Babylonici *gemara*, de qua *th. 6.* qui tñ. omnis rectius compilatores, confarcinatores vel collectores, quam authores dicuntur.

TH. 14. Certum ergò est Judæorum magistros legi varia glossemata assuisse, quæ sub legis oralis & traditionum titulo passim circumferebantur & venditabantur. In schedulis verò quibusdam & chartis tantummodò, non justis vel integris libris asservabantur. Quidam proinde *R. Jehuda* à vitæ integritate dictus *הַקָּדוֹשׁ* *sanctus* & à singulari *ἐξοχῆ*, qua inter Judæos gaudebat *הַנְּשִׂיא* *Princeps* de lege orali conservanda perquam sollicitus omnium Judæorum sui temporis schedulas & chartas collegit, in quibus sibi quisque memoriæ sublevandæ causâ quædam consignaverat & inde librum compilavit quem *סֵפֶר מִשְׁנֵיּוֹת* *librum Mischnaioth* vocavit, isque omnium Judæorum calculo circa annum Christi 219. approbatus publicam accepit auctoritatem & irrefragabilem *ἀξιοπιστία*.

TH. 15. Ut verò dictum, metu oblivionis & ob decrecentem Judæorum sapientiam lex oralis scriptis commendanda videbatur. Non n. inanes hac de re extant querelæ. Ita ajunt in *Joma fol. 7.* *טוֹבָה צִפִּירָן שֶׁל רֵאשׁוֹנִים מִכְרָסָן שֶׁל אַחֲרֵוֹנִים* *Melior est unguis priorum, quam venter posteriorum.* In Talmud Hierosolym. *Schekalim c. 5.* *Priores arârunt, seminârunt, runcârunt, succiderunt, sarriverunt, messuerunt, manipularunt, triturârunt, ventilârunt, expurgârunt, moluerunt, cribrauerunt, depsuerunt, inciderunt & pinsuerunt; nobis a (recentioribus) non est os ad comedendum.* In *Schabbat f. 112.* *Si priores fuerunt*

filij

fili regum, nos sumus filii vulgarium hominum: & si veteres filii vulgarium hominum, nos planè sumus instar asinorum. Concedimus totum hoc Judæis & perplacet nobis ingenua confessio. Et quod si jam tunc temporis instar asinorum fuerunt, annon hodierni nostri verpuli erunt asini asinorum omnium stupidissimi? Sed sunt ex iis, queis meliore luto finxit præcordia Titan.

TH. 16. Post aliquot annos nim. A. C. 230. R. Jochanan Talmud Hierosolymitanum compilavit, cum Mischnæ aliquid deesse videretur. Non fuit iste Jochanan idem cum Rabban Jochanan, Zaccalde, Hillelis discipulo & Simeonis, qui Salvatorem ulnis excepit, si doctis credimus, condiscipulo, qui de se gloriatus fuit, si omnes cæli essent pergamena, & omnes arbores calami, & totum mare atramentum & omnes homines scribæ, tamen non sufficere ad scribendam omnem sapientiam, quam didicerit à Preceptoribus suis, quibus tñ. non plus abstulerit quam canis lamberet à mari, uti refertur in Massichta Sopherim c. 15. b. 8. Jalkut fol. 7. c. 1. Schalschelet Hakk. f. 26. 2.

TH. 17. Sed cum & Mischnæ concisæ essent & Talmud Hierosol. paucorum manibus teneretur, mox alii periclitaturæ legi orali subvenire & medicam admovere manum instituerunt. Nam primo Discipulus R. Judæ nomine Raf novas quasdam collegit schedulas easque certa ratione digessit & appellavit *Barajtham*, quod extraordinarias decisiones continerent, ut Mischna ordinarias. Vid. Gerson Thalmud p. 202. Postmodum Raf Assè Rector Synagægæ A. C. 367. & qui ipsi in Rectoratu successit A. 427. Maremar ejusque Collega Mar collegerunt rursus omnes omnium Doctorum chartas, qui ab excessu R. Judæ aliquid in Mischnam consignaverant & omnia deniq; sub nomine *Gemara* q. d. *perfecti & absoluti operis* ediderunt. Atque sic A. C. 500. demum ex Mischna & Gemara unum opus confectum & *Talmud Babylonicum* appellatum est. Hypomnematum vero illorum, quorum th. 7. mentionem fecimus & quæ non pari pietatis affectu cum Talmud venerantur Judæi, authores תוספות בעלי vocari solent. Si quis hic plura scire aveat, adeat Davidis Ganz *Zemach Dav.* f. 48. Gers. *Talm. P. 1* c. 28. Buxtorf. *Syn. Jud. c. 1.*

B

TH. 18.

TH. 18. Sed, uti dictum, hi ipsi Talmud ex aliorum ferè doctorum sententiis & laboribus comportarunt. Ipsi v. doctores ex quorum laboribus & ἔργον (ei) laborem suum confecerunt cōplures fuerūt, quorū recensio peti potest ex *Halichot Olam* p. 19. f. Distribuantur verò in duas classes & sunt vel **מְדַבְּרֵי** *Disputatores Miscbnici*, vel **מְסַוְרֵי** *Dispp. Gemarici*. Ex illorū thesibus, quas in schedulis reliquerāt, R. Juda collegit Mischnā: ex horum doctrina Mischnæ expositio desumpta est. Hos Scaliger *de Emend. Temporum* f. 614. vocat γνωμολόγας & *Sophistas* Judæorum, illos nos νομολόγας & *Legistas* eorum appellare possemus. Alii post hosce *Tannaim* & *Amoraim* celebres & rerū Talmudicarū periti Judæorum doctores appellati sunt primò **מְבַרְרֵי** *Opinistæ* & postea **מְבַרְרֵי** *Excellentes*. Vid. hic *Halich. Olam* p. 18. Fullerum *Misc. l. 4. c. 18.* Buxtorf. *Lex. Talm.* 125. 374. 1428. 2610.

TH. 19. Sic fuit causa Talmudis efficiens. Ut nostram pertexamus telam, ex Judæorum opinione *interna* ejus **FORMA** est ipsa legis oralis θεοπνευσία & divinus sensus. Sed ἀνθεγκας ἀντὶ θεοσυρῶν arripiunt Judæi. Nos de forma Talmudis *externa*, quā illud certo idiomate in literas relatum & sub certa forma editum est, paucula subjungemus, cum plura adhuc dicenda restent.

TH. 20. *Mischna* itaque altera Talmudis pars Ebraica est, sed stylo constat admodum conciso & inde quoque obscuriusculo. Quondam illi puncta vocalia & accentus adscriptos, eamque secundum illos cantillatam fuisse, ut hodie Judæi legem decantant (sed voce tam svavi, ut feras abigant, non, ut Orpheus, alliciant) refert Buxtorfius *de Antiqu. Punct.* p. 78. 94. 360. Et quomodo hodieq; Judæi quæstiones & responsiones Talmudicas cantu recitent, lepido exemplo ostendit Gerson in *Jüdenschaß* Præf. c. fin.

THES. 21. Hodie autem *Mischna* sine punctis ferè conspicitur & sic quoque seorsim edita est à *Menasse ben Israel*: (vidimus tn. & recens punctatam cujusdam editionem) cum adjunctis *Rambam* & *Obadiæ de Bartenora* commentariis Venetiis prodiit. Vid. Buxtorf. *Biblioth. Rabbin.* p. 381.

TH. 22. *Gemara* stylo fermè Chaldaico ex Ebræo tn. mixto

mixto contexta est. Stylus obscurissimus est tūm ob peculiare dicendi genus, tūm ob multa peregrina & barbara vocabula quibus interspersus est, qualiave collegit *David Cohen de Lara*, tūm ob interruptam materierū coherentiā & operis ἀνεξοδικία. Unde Gerson in *Talm. p. 207.* vocat Talmud eine grosse Wüsteneyl darinnen allerley wilde und ungeheure Thier wohnen. Ut in memoria quodammoodò consuleretur, quædam voces memoriales inter fertæ sunt nonnunquam, quæ ut in Mnemosyno Calendarii *Cisio Janus* vel in *Decr. Juris Canonici* versus: *Simon appellat spoliatus teste libello &c.* certarum rerum & materierum sunt indicia, unde & Talmudicis סימנים vocantur. E.g. *Sanhedr. c. Chelec. f. 106.* ראו וחצי קראו Gerson. Drey haben gesehen und ein halber hat ihn genennet. שלשה Tres, sunt tres angeli de quibus aliquid subjicitur, ראו viderunt, nim. se invicem Doëg & Achitophel, ut in sequentibus exponitur, וחצי & medium, sc. vitæ cursum illi duo non absolverunt, קראו vocavit eum, sc. David Achitophelem, uti hæc deinde ordine declaratur. Sic *ib. f. 103.* על שדה בתים לא תבואנהו Gerlon: über den Acker werden keine Häuser zu dir kommen. Conf. *Schickardus Bech. Happ. p. 136.*

TH. 23. Ob hanc obscuritatem nec non prolixitatem operis, integra ejus versio nondum elaborata est, quæ utiq; unus hominis laborem superat & conatum frangit. Mischnæ quidem translationem nonnulli inchoarunt, sed Gemaram prolixiorē Talmudis partem intactam fermè reliquerunt. Mischnā solam Tractatum Bava Kama & Middot notis illustratam edidit *Constantinus L' Empereur ab Opvvyk*; Mischnam codicis Joma *Robertus Sheringhamius Cantabrigiensis*; Mischnam codicum Schabbat & Eruvin Pl. Rev. *Sebast. Schmidius SS. Th. D. & P. P. Argentoratensis*; Mischnam tractatum Sanhedrin & Maccoth cum Gemaræ excerptis explicavit *Joh. Coch, Bremensis*. Unius capituli Talmudici Chelec Mischnam & Gemaram felicissimè reddidit sermone vernaculo *Christ. Gerson, Relichusanus*, conversus Judæus. *Pirke Avoth* edidit *Paulus Fagius*, Exurgat aliquando Atlas par huic ferundo oneri, ut sic detegatur mysterium iniquitatis & larva Apellis detrahatur.

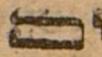
TH. 24. Porro integrum Babylonicum Talmud aliquot magnis voluminibus non una vice editum est. Primò *Veneriis* ap. Bombergum Anno C. 1520. Deinde *Basilea* ap. Frobenium A. C. 1581. sed in hac editione jussu & autoritate Patrum Tridentini concilii per *Marc. Marinum* & *Petr. Cevallerium* excisa sunt ea, quæ in Christum blasphema videbantur. Restituta verò ea in editione *Cracoviensi* Anno. C. 1606. à Judæis adornata. Recentior est editio *Ambstelodamensis* Imman. Binbenisti, foliorum numeris prioribus respondens. Sed de his satis.

TH. 25. Progredimur ad Talmudis MATERIAM CIRCA QVAM five OBJECTUM. Hoc est πολυποικίλον. Hinc si ad certum cognoscibile referatur, deprehendimus in Talmude tractari 1. & cum primis THEOLOGICA, quorum specimen exhibuit *Christianus Gerson* in refutatione Talmudis Judaici. 2. JURIDICA; nam Talmud inter alia continet legum forensium Mosaicarum explicationem & diductionem. Præcipuam partem ejus IV. *Nesikin* Pandectas Juris Judaici dicere possemus, ejus primum Tractatum *Bava Kama* vertit & cum jure civili contulit L. Empereur, eeu ex rubricis præmissis facile patet. 3. MEDICA; Medici n. Judæorum pleriq; non ex fundamentis artis, sed ex Talmude sua medicamina præscribunt ægrotis & de morborum causis judicant. Paucula producemus in rei fidem. *Pesachin* f. 112. *Qui inclinat caput suum ad corticem palme corripit eum dolor hemisphæria.* *Schabbat* f. 109. 2. *Quid est herba Gæser? Pontok.* Ad quid comedunt eam? pro veribus hepatis. *Ibid.* *Quem pupugit serpens, is sumat foetum asinae alba, eumq; dilaceret & morsu imponat.* *Berachot* f. 52. 2. *Nisi esset cauda scorpionis in fluvio Dinor, nullus eorum, qui à scorpione icus sunt, vivus superesse posset.* *Gittin* f. 69. 2. *Lumbricis expellendis conducit quartale viticium foliis lauri.* Alia mittimus. Cum v. ipsi Talmudistæ dicant in *Kidduschin* f. 82. 1. *Optimus medicorum mercur gebennam,* facile constabit, num consultum sit nostris Medicis præferre eorum Medicastros. Vid. *Adm. Rev. D. D. Mülleri Judaism. p. 1436.* *Hotting. Thes. Phil. l. 1. c. 1. f. 2. q. 4.* *Ludovici von Hörningi tractatus: Medicafter Apella.* 4. PHILOSOPHICA; Posset aliquis, cui id per otium liceret ex Talmude

colli-

colligere Philosophiam, cum primis Physicam, sed Talmudicam i. e. in plerisque absurdam. Ad antiquitatum in Judaicarum investigationem Talmud non contemnendam præstabit operam, uti post monebitur.

TH. 26. Quod si objecti qualitatem spectemus & qua ratione circa illud Talmudis authores versati sint, præter vera & utilia in Talmude deprehendemus *impia & blasphemæ, absurda & fabulosa, supersticiosa, atque frivola*. Ex singulis paucula producemus ut integrum cuivis sit cognoscere ex ungue leonem.

TH. 27. *Impia* nonnulla primò producemus. In *Berachot f. 6.* modus advocandi dæmones præscribitur. In *Sanhedrin f. 101.* conceditur incantare serpentes & quosdam dæmones super oleo vel ovis adjuratos (Gersoni: *Delfürsten und Eyerfürsten*) interrogare. In *Schabbat. c. 5.* adulterium Davidis cum Batsaba commissum excusatur. In *Bava Batbra f. 56.* & alibi Christianos defraudare licitum esse dicitur. *Bona Christianorum* (nam hos vocant) sunt instar deserti vel sicut arena maris, qui primus occupaverit ea, illius erunt. Videmus, quo spiritu calescant Apelle.

TH. 28. *Blasphemæ* quædam subjungimus. In *Berachot f. 32.* DEus dicitur causa omnium peccatorum. In *Cholin c. 3.* & *Schevuoth c. 1.* recensetur Lunæ expostulatio cum Deo, quod præ sole imminuta sit, & DEus, cum eam nulla ratione placare posset, tandem dixisse fertur: *Offerte sacrificiū propitiatorium pro me (לחם) eò quod lunam minorem feci*. Salvatore nostrum convitiis proscindunt plusquam diabolicis, quæ adducere animus exhorrescit, sed jubet justus in Judæos Zelus. Dicitur de eo, quod idololatra fuerit & erectam statuam lapideam adoravit *Sanhedrin f. 107.* quod homines effascinavit & seduxerit *ibid.* quod se publicè prostituerit *Berachot f. 107.* quod ob scelera sua suspensus sit *Sanhedrin f. 43.* quod stultus fuerit *ibid.* quod ap. inferos in fervente excremento torqueatur *Gittin f. 57.* *Eruvin f. 22.* quod mater ejus fuerit adultera *Sanhedrin f. 67.* Increpet te Dominus, ô Sathan! Vindicabit aliquando Jesus has blasphemias.

TH. 29. *Absurda* paucula ex innumeris subjicimus. In *Berachot f. 7.* Deus orare dicitur, & in *Avoda Sara f. 3.* per tres primas diei horas studiis invigilare. In *Berachot f. 59.* etiam plorare: *Quando Deus recordatur filiorum suorum, quod habitent in afflictione inter nationes mundi, demittit duas lachrymas in mare magnum, quarum sonitus auditur ab uno fine mundi ad alterum.* De dæmonibus in Talmude referente Buxtorfio *Lex. Talm.*

p. 2339. traditur: Sex proprietates dicuntur de demonibus, in tribus similes sunt angelis & tribus assimilantur hominibus: Habent alas sicut angeli, & volant ab una extremitate mundi ad alteram sicut angeli & sciunt futura sicut angeli. Edunt & bibunt sicut homines, gignunt & multiplicant se sicut homines & moriuntur sicut homines. Ex *Joma* f. 69. refert Gerson Talm. p. 56. Daß die Rabbinen auff eine zeit den Teuffel gefangen hatten / und als sie ihm ein Haar auß seinen Häupte rissen / habe er einen Schrey gerhan / welches man vierhundert Meilweges gehöret habe / und nach dreien Tagen haben sie ihm ein Auge verderbet und ihn lauffen lassen. Et in *Cholin* f. 5. dicitur, demones lubentissimè sub imbricibus (Dach-rinnen) recubare, requiescere, dormire.

TH. 30 Fabulosarū v. narrationū, quibus præcipuè historiā sacrā Talmudici corrūpunt & ejus sensū depravant, ex copiosissima messe quoddam exhibemus spicilegium. Adamum post lapsum usq; ad 30. ætatis annum diabolos generasse narratur in *Eruvin* f. 18. eundem primitus androgynum creatum esse, antè marem & retrò foeminam, in *Keruvot* f. 8. Thesaurorum Korachi claves à 300. albis mulis ægrè tractas, claves v. & seras coriaceas sive pelliceas fuisse in *Pesachin* f. 119. *Sanhedrin* f. 110. Quomodo David aliquando in venatu pro ferà diabolum telo petierit & hinc in maximum sese conjecerit periculum, refertur *ibid.* f. 95. Quomodo ipse Dens Sennacheribum tondere voluerit, hic verò ingruente vespera jussus, ut primò ignem afferret, incautus sibi barbam ambussit ignem insufflando, *ibid.* Daniele ex Aegypto porcellos adduxisse, cum socii ejus in furnum conjicerentur, existimat R. Jochanan *ib.* f. 93. Cum primis verò absurdissimis delectantur hyperbolis. De Leviathan, pisce stupendæ magnitudinis, qui dicitur quotidie pastu absumere aliū piscem tria milliaria longum, vide *Bava Bathra* f. 74. Et f. 73. dicitur navis quædam celerrimè ivisse inter pinnam alicujus piscis unam atque alteram per triduum. De ave *Juchne* scribitur in *Bechorot* f. 57. ipsi aliquando è nido (juxta alios inter volandum) ovum excidisse & 300. proceras cedros prostravisse, elisum verò sexaginta pagos inundasse. In *Bava bathra* l. c. narratur Rabbinum navigantem in medio mari avem usq; ad genua in aquâ stantem vidisse, proinde secum navigantibus dixisse: Hic lavemur, aqua n. profunda non est. Auditam v. esse vocem è cælo: Noli hoc facere, ante septennium n. cuidam hic securis manibus excidit, que nondum attigit fundum. Quod *ibid.* de rana, quæ magnitudine pagum Hagroniam exæquavit,

rit, narratur, recensere superfedemus. Quod tamen in *Nidda c. 2.* refer-
tur, addimus, nim. Abba Schaul aliquando in itinere osseam tibiam O-
gi offendisse & in ea ultra tria milliaria peregrinatum fuisse. Oho! Sed
claudite jam rivos pueri, sat prata biberunt. Recenset plures hujusmo-
di narrationes peculiari libello Helvicus.

TH. 31. Non ignoramus autem recentiores quosdam Judæos talia al-
legoricè explicare & palliare velle; sed licet concedamus non omnia
seriò ab illis afferri, multa quoque iisdem affingi, tamè primos talium
fabularum authores eas non omnes improprie intellexisse existimamus,
nam 1. sæpius *אוֹתוֹת וּמִוֹתוֹת* & certam relationem urgent. Sic Rabbinus ille
qui corvum magnum viderat, subjicit: *Non credidissem, nisi ipse locum
vidissem.* *Bava Batra l. c. 2.* solent occurrere tacitis objectionibus & fabu-
las suas ab *אוֹתוֹת* vindicare. 3. fabulis suis nullum addunt *בְּרִיּוֹת*,
quæ & sæpe ita comparatæ sunt, ut nullum habere queant. 4. Eas ex i-
pso SSæ textu probare allaborant quoad plerasq; circumstantias.

TH. 32. Superstitiosa quædam & magica ex Talmude recensere fe-
stinamus. In *Sanhedrin f. 94.* ex versione Gersonis dicitur: Rabina
sprach/drauß hören wir wenn einer erschrickt/ob er schon nichts siehet / so sie-
hers doch seyn Planet. Was ist aber für rath dazu? Er soll von seiner stete
springen vier schritt lang/oder soll lesen/Höre Israel &c. Stehet er aber
an einen unreinen Ort/ so soll er also sagen: die Geissen ins Messgers hauß
seynd fetter als ich. In *Joma f. 84. 1.* *Quem momorderit canis lethaliter, qua
curatio ejus? Respondit Abhai, afferat cutem basilisci masculi & scribat in ea:
Ego N. filius N. super pelle basilisci masculi scribo: Cante Cante Caliros (alij
pronunciabant Kande, Kande, Kaloros) Jah, Jah, Adonaj Zebaoth, Amen, A-
men, Sela.* In *Bava Batra f. 73.* *Quando fluctus aliquis submersurus est na-
vem, conspiciuntur quedam quasi scintilla ignis albi in capite ejus. Eas si
percutiamus baculo cui inscriptum est, Ehjeh ascher ehjeh, jah, adonai Zeba-
oth, Amen Amen Sela, requiescet fluctus.* In *Avoda saraf. 12.* certæ speciei
cœcitatis mederi dicuntur sequentia verba in membrana scripta:
רִי/רִי/רִי/רִי/בְּרִי/רִי/שְׁבִרִי/רִי.

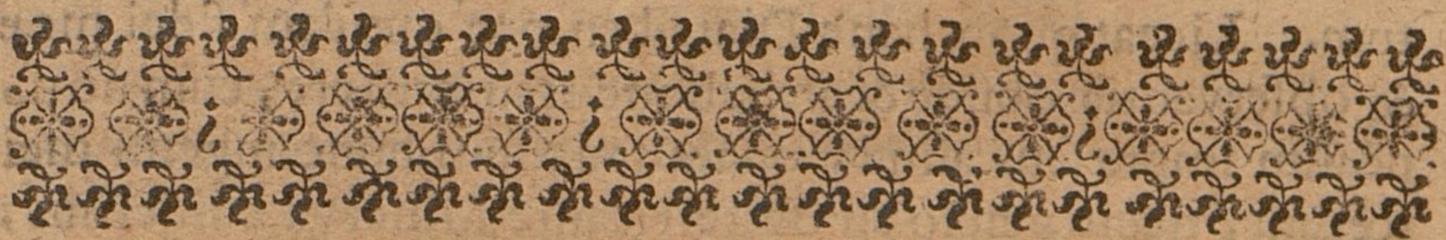
TH. 33. Frivolas porrò, febriculofas & aniles nugas si recensere
vellemus, dies nos deficeret. Perpendat, quæso, benevolus lector id,
quod dicitur in *Sanhedrin f. 105.* ex vers. Gersonis: *Esst zürnet alle Tag
einen Augenblick. Wenn zürnet er 2 in den ersten dreien Stur den/wenn den
Nanen der Kam weiß wird. Er wird ja auch alle Stund, weiß? in den an-
dern Stunden behält er etliche rothe Striemen/aber umb dieser Zeit hat er
gar*

gar keinen Vortheil kriegen. λῆροι! λῆροι! *Ib. f. 99.* R. Hillel sprach / Israel wird kein Messiam bekommen / denn sie haben ihn schon gefressen in den Tagen des Hiskia. Nugæ / Hillelem tamen refutat alius R. Joseph *ib.* & dicit *f. 98.* Messias wird kommen / und ich werde würdig seyn zu sitzen in den Schatten von seines Esels Mist. *Ite domum saturæ, venit Hesperus, ite capellæ.*

TH. 34. FINIS Talmudis ab ejus authoribus intentus & ex sententia Judæorum satis feliciter obtentus est eorum informatio & controversiarum circa religionem ortarum absoluta decisio. Cum tamen frequentissimæ in Talmude sint Rabbinorum dissensiones, quæritur cui ex omnibus dent assensum? Tenendum itaq; primò Judæos nullum simpliciter rejicere, nec omnia à Talmudistis cum veritatis fundamento vel ex animi quoque sententia afferri, sed multa σοχαστικῶς disputari, si modo allatæ assertioni quocunque modo color aliquis induci queat. *Vid. Buxtorf. de Antiq. Punct. p. 98-101.* Imò & si quid nonnunquam erratum, id tamen Judæi pro sua modestia (nim. se mutuò boni muli scabunt) nō dicunt *נחשט* *erratum*, sed *ברות* i. e. *alienū vel extraneum.*

TH. 35. Cum v. certum sit eos omnibus simul astipulari non posse, sciendum porrò quosdam peculiarem habere *ἐξοχήν* & penes hos esse *Halacham*, ut loquuntur, i. e. horū sententiā esse cōmuni calculo dignā & probatā. *Vid. Halich. Olam p. 227.* Sic R. Akiba vocatur *התומתא* s. *authenticus*. Solet etiam eorum nominibus, quorum sententia præ aliis approbatur, circellus imponi, uti ostendunt Coccejus *Pref. ad Lect. in fine* & Sheringhamius *l.c. Pref.*

TH. 36. Imò sæpiusculè res sine decisione in medio relinquitur quando, ut loquuntur, res manet *בתיקו* *in theca sua* Gerson: imo *Sutterfass*. Et hujusmodi dubia Elias aliquando soluturus est; quod tamen credat Judæus Apella non ego. *Conf. Buxtorf. Lex. Talm. p. 93. 2588. & Abbrev. 210. Halich Olam. 225.* Possemus hæc omnia fusiùs exponere, sed cogimur pleraque relinquere in theca sua, non tamen ad eorundem solutionem Eliæ adventum præstolabimur.

Si hodie magnorum virorum nominibus aliquid inscribere solent, nomine non uno id facere deprehenduntur. Quidam enim sibi favorem eorum conciliare eosque ad benefaciendum allicere allaborant: alii favorem jam partum conservare & quodcumque gratitudinis τεκμήριον exhibere conantur: alii fidem & amicitiam suam subarrhane quasi & obteserare volunt: ultimi denique contra adversarios refugium sibi quaerunt. Dum ego impraesentiarum hanc ipsam Diatribam vestris nominibus, VIRI MAXIMI, consecrare volui quo nomine id praecipue agere debeam, ambigo, cum omnibus me Vobis obstrictissimum esse sciam. Favorem vestrum commodiori occasione mihi hactenus conciliare nequivi, licet eundem a Vobis non provocatis abunde sim expertus. Pro in numeris beneficiis, quibus me quamvis immerentem quam cumulatissime affecistis, nullum licuit reponere redhostimentum. De fide mea vos non dubitare licet persuasissimus sim, eandem tamen insigni aliquo documento Vobis hactenus declarare non potui. Sum denique mihi meae conscius tenuitatis & scio laudabile esse magna moliri, laudabilius tamen magna tueri: moliri meum est, tueri non est meum. Ergo cum aequa iudicii lance hasce causas perpendero, aequali libramine me movere videntur. Liceat itaque mihi hoc chartaceo & levidensi munusculo Vestrum obtinere favorem, quam si obtinero, plus obtinui, quam sperassem. Liceat reponere pro auro orichalcum i. e. pro magnis parva αὐταποδέναι. Hoc enim qualecumque, quod ad pedes vestros depono ad Vestra tam praecleara nulloque non tempore depraedicanda beneficia collatum, quasi musca comparet ad elephantum

tum. Liceat quoq; hanc Diatriben' pro' quodam' fidei meæ
 & observantiæ obfide & arrhabone transmittere, cum non
 possim impræsens aliud, quàm tenellum hunc ingenii mei
 foetum, quem nescio an obstetricante Minerva ediderim,
 spero tamen. Liceat quoq; vos invocare ut Tutelares DEOS,
 & Patronos contra insultus adversariorum, quorum fretus fa-
 vore hoc quicquid est publicæ luci & omnium oculis expo-
 nere ausus fui. Multum est fateor quod volo, plus quod de-
 beo, parum quod possum, nihil ferè quod facio. Cum enim
 omnis ex cutio vires, ex perior, quàm sit mihi curta suppellex.
 Ergò me totum meaq; studia hic publicè vestris devoveo ob-
 sequiis. Utut ergò hoc ἀσκημα, quod volo, non possit præ-
 stare, potest tamen significare, & cum non detur sufficiens ἀ-
 υλutron, sufficiat præsens infucati affectus symbolum. Quic-
 quid sit, in coelo sum, si, quod volo & spero, obtinero. In-
 terea vos Deus Opt. Max. diutissimè Ecclesiæ, Reipublicæ &
 Scholæ commodo in hisce terris superstites diurnare & per-
 ennare velit, id quod calidissimis exoptat suspiriis

Vestrorum maximorum nominum

Devotissimus cultor

ECCARDUS STOCHFLET, SS.
 Theol. & Philos. Stud.

Ad Dn. Resp.

Talmud, quod quondam rabidus commentus Apella,
 Nunc, proh! quàm latè credula corda trahit!
 Sic ruit ad nugas vana & deliria mentis,
 Qui leviter curat verba sacra DE I.
 Detegis hoc ipsum, pudefit Judæus Apella,
 Ast te Norwegi perpetè laudè vehent.

Abraham Calovius D.

STOCKFLETE perge, perge quam teris viam;
Honoris hac ad sulmen adducit sacrum,
Et pariter infert expedita. Haud pauca sunt,
Sed complicanda ver sibus paucis tamen,
Judæa grandi Thalmudæo corpore
Quæ differit gens, digna lectu & clesydra.
Sed illa magna & fracta nunquam, quæ celer
Grassaris omne literarum per genus,
Alacritas, quæ ipsa magna & ardua
Non pariat usq; laudis atq; gloria?

Convictori amicissimo suo Lmg. f.

Johannes Ericus Ostermannus P. P.

Nondum polita, nec satis perfecta lex,
Divina qualem condidit primùm manus,
Vivis volebat explicari vocibus
Olim, vetusta donec annotatio
Patrum, Magistri sanctioris providâ
Collecta curâ, maximum compleverat
Opus; quod auro, quodq; divitis Indiæ
Præstantius gemmis, & ipso sanctius
Codice sacro, cunctisq; scriptis superius.
His scilicet se jactat *excæcata* gens
Nugis, tot in DEUM evomens blasphemias:
Quas differendo publicè dum detegis,
Convictor optime, publico Te præmio
Nostris in oris ritè mactandum innuis.

M. Michael Waltherus
Fac. Philos. Adjunct.

ECCARDUS STOCFLOET NORWEGUS

ἀναγκαῖον τοῖς

URGECOECOS: CLR. FALSO STUDENT?

Sic urge cæcos (omnis mihi cæcus Apella)

Flectere cur falso scripta sacrata student?

Tumultuariâ venâ sed proluxo affectu

aMICO, gratVLarI DebVIIt

PRÆSES.

Tempora labuntur, nec fas inhibere juventam
Irremeabilibus quin volet acta rotis.
Hinc tu Stochfloeti studiis ita sedulus instas,
Et cautus vacuos non finis ire dies:
Urge opus, & Phœbi lustrare sacraria perge,
Sic cinget doctum magnus Apollo caput.

*Paucâ hæc prolixiori affectu
scr.*

Henningus Jürgens Holst.

Æqualis merces semper solet esse labori,
Qualia quis sevit, talia jure metit,
Hinc & Pierios flos nobilis inter alumnos
Et quondam Norici non leve nomen agri:
Quem Clarios adeo juvet gustasse liquores
Infimus & doctis se poluisse libris,
Præmia tanta tibi, modo fortis perge manebunt,
Quanta nec Alcides, nec tulit Hector ovans.

ita gratulabundus suo vovet

Christianus Fridericus Jürgens LL. St.

Quod DEUS, indutus nostra velamine carnis
Venerit in mundum; res mihi mira quidem;
Res magis mira tamen mortalem credere verbo:
Ceu Judæorum secta profana negat.
Quorum Talmudem dum Tu, Stockflete, refutas,
Conatus tollent nomen ad astra tuum,
Pergito sic studiis: magnos tibi grator honores
Quos animi dotes promeruerè tui!

*Hiscæ pauculis, Dn. Respondenti commensali
& Amico suo dilectissimo applaudebat;
Johannes Cramer Magdeb,*

05 A 325

ULB Halle

3

004 209 664

UNA

I. N. 7.
DISSERTATIO PHILOLOGICA
DE
JUDÆORUM
TALMUDE,
QVAM,
AUSPICE JOVA,
In Inclÿta Leucoréa,
PRÆSIDE
M. AUGUSTO PFEIFFERO,
Lavvenburgo-Saxone,
*Placida συμφιλολογέτων συζητήσει
sistit*
ECCARDUS STOCHFLET,
Christianiâ-Norvvegus.
*In Auditorio Minori ad diem XXX. Sept.
horis pomeridianis.*

VVITTEBERGÆ,
Ex Officinâ Typogr. Johann. Haken,
ANNO M DC LXIII.

H. Prof. Sen